



Kursplan

för kurs på grundnivå

Språklig fördjupning för svensklärare

In-depth Swedish Language for Teachers of Swedish

30.0 Högskolepoäng

30.0 ECTS credits

Kurskod:	NS3027
Gäller från:	HT 2012
Fastställt:	2012-03-14
Institution	Institutionen för svenska och flerspråkighet
Huvudområde:	Nordiska språk
Fördjupning:	G2F - Grundnivå, har minst 60 hp kurs/er på grundnivå som förkunskapskrav

Beslut

Kursplanen fastställd av Humanistiska fakultetsnämnden 2012-03-14.

Förkunskapskrav och andra villkor för tillträde till kursen

Svensk lärarexamen med inriktning mot svenska för grundskolans senare år.

Kursens uppläggning

Provkod	Benämning	Högskolepoäng
SARB	Självständigt arbete	15
ANDS	Andraspråkssamtal	7.5
ANDU	Andraspråksutveckling	7.5
DISK	Diskursanalys	7.5
FONO	Fonologi	7.5
FUGE	Funktionell grammatik och genrepdagagogik	7.5
GRAM	Grammatik	7.5
INKU	Interkulturell och tvärkulturell kommunikation	7.5
INTE	Interskandinavisk kommunikation	7.5
KOGN	Kognitiv semantik	7.5
LEKO	Lexikologi och korpuslingvistik	7.5
LITT	Litterär stilistik	7.5
MATE	Massmedietext	7.5
PROV	Provkonstruktion och bedömning av språkfärdighet	7.5
PSYK	Psykolingvistik	7.5
SAMT	Samtalsanalys	7.5
SKLI	Skriftbruk och literacitet i ett mångfaldsperspektiv	7.5
SUSK	Skrivutveckling under skoltiden	7.5
SPFÖ	Språkförändring	7.5
SPKÖ	Språk och kön	7.5
SVSP	Språkvård och språkpolitik	7.5
SVTY	Svenska i ett språktypologiskt perspektiv	7.5
TALS	Talspråksvariation	7.5
TEXT	Texter och samtal i arbetslivet	7.5
UNGA	Ungas språk: språksociologiska perspektiv	7.5
VETE	Vetenskaplig text	7.5
VALF	Valfri kurs	7.5

Kursens innehåll

Kursen innehåller två valbara delkurser inom ämnesområdet svenska samt en obligatorisk delkurs som behandlar vetenskapligt arbetssätt i anslutning till det självständiga arbetet. Det självständiga arbetet knyts normalt till en av de valbara delkurserna. Kursen riktar sig till svensklärare i grundskolans senare år som vill fortbilda sig. Kursen ger ämnesteoretisk komplettering för undervisning i ämnet svenska i gymnasieskolan.

Självständigt arbete, 15 hp

Delkursen syftar till att ge studenterna träning i vetenskapligt arbete inom kursens ämnesområde. Studenterna ska skriva en språkvetenskaplig uppsats, delta i uppsatsseminariets verksamhet, samt fullgöra en oppositionsuppgift. Uppsatsen knyts normalt till en av de valbara delkurserna och uppsatsämnet väljs i samråd med handledaren, normalt inom ramen för ett givet uppsatsprojekt.

Valbara delkurser, 7,5 hp:

För information om vilka delkurser som är valbara under aktuell termin hänvisas till kursens webbplats www.nordiska.su.se.

Andraspråkssamtal

Delkursen behandlar forskning om samtal och interaktion i ett andraspråksperspektiv. Vidare ges en introduktion till olika traditioner inom samtalsforskningen. Delkursen ger redskap att analysera samtal över språk- och kulturgränser i olika samhälls- och utbildningskontexter. Tonvikten läggs på samtal i institutionella kontexter, som utmärks av kulturell och språklig asymmetri. Aspekter som diskuteras är samtalet som ram för språkutveckling, konstruktion av roller och identiteter samt makt- och dominansperspektiv.

Andraspråksutveckling

Delkursen ger en orientering om ledande teorier och modeller för andraspråksutveckling och andraspråksanvändning samt diskuterar modellerna i ett kritiskt perspektiv. Därvid problematiseras olika faktorer som har betydelse för utvecklingen av olika typer av andraspråkskompetens. Såväl individuella, sociokognitiva som samhälleliga och sociopolitiska aspekter på språkutveckling behandlas. Undervisningens roll diskuteras. Dessutom ger kursen redskap att beskriva och problematisera typiska drag i andraspråksanvändning i skrift och i tal i ett kognitivt språkutvecklingsperspektiv. Beskrivningen fokuserar såväl grammatiska, fonologiska som lexikala och pragmatiska aspekter.

Diskursanalys

Delkursen syftar till att introducera forskningsfältet diskursanalys som är brett och till viss del tvärvetenskapligt, men som bland språkvetare brukar förstås som textanalys där texter ses som delar av sociala praktiker. Delkursen ger en överblick över forskningsfältet samtidigt som kritisk diskursanalys, multimodal diskursanalys, dialogicitet och intertextualitet behandlas mer specifikt. Vikt läggs också vid diskursanalys som analysmetod.

Fonologi

Delkursen behandlar modern fonologisk teori och ger en djupare förståelse av de viktigaste fonologiska frågeställningarna i ett nordiskt perspektiv. Hit hör framför allt prosodiska förhållanden (tonaccenter, betoningssystem och kvantitet), men också en del segmentell fonologi (supra-dentalisering, vokalharmoni). Också prosodiskt betingad morfologi diskuteras. De olika delområdena studeras både ur strukturell och typologiskt/dialektologiskt perspektiv.

Funktionell grammatik och genrepdagagogik

Delkursen behandlar funktionell grammatik och dess tillämpning i arbete med texter i undervisningssituationer, särskilt inom ett genrepdagagogiskt arbetssätt. Delkursen introducerar de teoretiska synsätten inom den sociosemiotiska traditionen och behandlar främst skrivna texter men även bild och multimodala texter. Framför allt fokuseras genrer som skrivs i skolan av elever från yngre åldrar till gymnasieålder, men även en vidare krets av textslag behandlas.

Grammatik

Delkursen tar upp olika betydelser av ordet grammatik och hur grammatik angränsar till andra deldiscipliner inom språkvetenskapen. Centrala grammatiska betydelskategorier, såsom tempus, modus, aspekt, species, kasus presenteras. Hur dessa kan uttryckas med hjälp av morfologi, formord och/eller ordföljd studeras, huvudsakligen ur ett svenskt perspektiv, men också ur ett typologiskt perspektiv. Delkursen tar vidare upp olika syntaktiska variationsmöjligheter och konstruktioner, främst ur ett funktionellt perspektiv. Några aktuella fallstudier presenterar undersökningar om (möjliga) pågående förändringar i svenskans grammatik.

Interkulturell och tvärkulturell kommunikation

I delkursen presenteras forskning om interkulturell och tvärkulturell kommunikation med tonvikt på andraspråksanvändning i Sverige. Delkursen ger redskap att genomföra analyser av pragmatiska mönster och samtalsstrategier vid möten över språk- och kulturgränser i både institutionella verksamheter och vardagliga sammanhang. Fokus ligger på talad kommunikation och såväl verbala som icke verbala strategier i interaktionen uppmärksammas. Här jämförs metoder och tillämpningar inom olika forskningstraditioner som studerat interkulturell kommunikation. I kurslitteraturen diskuteras andraspråksanvändning utifrån ett kritiskt perspektiv med fokus på makt- och dominansförhållanden i ett mångkulturellt och flerspråkigt samhälle.

Interskandinavisk kommunikation

Delkursen ger en introduktion i ämnet kommunikation mellan skandinaver. De skandinaviska språken (danska, norska och svenska) benämns ofta grannspråk, de är nära varandra, både geografiskt och språkligt. Delkursen behandlar språkförhållandet i och framförallt mellan de skandinaviska länderna, med särskild utgångspunkt i norska, som på många sätt intar en mellanställning mellan svenska och danska. Som grund för dagens interskandinaviska kommunikation belyses det historiska ursprunget och utvecklingen fram till dagens olika nordiska språk. Även aktuell språkpolitik i det nordiska språkområdet diskuteras.

Kognitiv semantik

Delkursen ger kunskap om grunderna i kognitiv semantik och är särskilt inriktad på ordbetydelse. Centrala företeelser i forskningsfältet, som lexikala nätverk, prototyp-teori, föreställningsschema, construal (hur en given situation beskrivs språkligt), metafor-teori och blend-teori behandlas. Dessutom behandlas hur kognitiv semantik och kritisk diskursanalys kan kombineras.

Lexikologi och korpuslingvistik

Delkursen behandlar hur ordens och ordförrådets utveckling kan studeras med hjälp av korpuslingvistiska metoder. Ordförrådets dynamik i stort och enskilda (typer av) ord och uttryckssätt studeras på ett delvis handfast och konkret sätt. Det inkluderar bl.a. några statistiska perspektiv på ordanvändning. Delkursen orienterar också om olika typer av källmaterial, främst elektroniskt tillgängliga lexikala resurser, såsom olika ordböcker och olika textdatabaser.

Litterär stilistik

Delkursen syftar till att studenterna ska få en orientering om stilbegrepp och stilteorier samt att de i anslutning till egna analyser ska förvärva kännedom om metoder och problem inom litterär stilistik, om stilistiska markörer och verktningsmedel samt om genrestil, epokstil och individualstil.

Massmedietext

Delkursen tar upp forskning om massmedietexter, framför allt reklam- och tidningstext, både i tryckt form och på internet. Olika kritiska perspektiv på massmedietext dominerar. Mer specifikt behandlas frågor kring bl.a. konstruktion av genus och ålder i reklamtexter, globalisering och visualisering av massmedierna och publicering av nyhetstext på internet.

Provkonstruktion och bedömning av språkfärdighet

Delkursen syftar till att sätta in provkonstruktion och bedömning i ett pedagogiskt sammanhang men att även i viss mån granska alternativa bedömningsformer. Tonvikten i kursen ligger på att dels ge en översikt över och diskutera testteori och begrepp, dels koppla aktuella teorier bakom konstruktionen av prov i svenska/svenska som andraspråk till praktiska moment i provkonstruktion som konstruktdefinition, testspecifikationer, utprovning, analys, bedömning och validering. Delkursen ger även visst historiskt perspektiv på hur synen på språkförmåga och bedömning har utvecklats, men har sin tyngdpunkt i situationen idag.

Psykolingvistik

Delkursen behandlar aktuella psykolingvistiska teorier om språkperception och språkproduktion. Delkursen bygger på generella teorier och modeller, men analyser och tillämpningar avser att belysa hur svenska språket skrivs och läses, talas och uppfattas talat.

Samtalsanalys

Delkursen behandlar forskning i samtalsanalys, främst nordisk, och ger en introduktion till att studera inspelad interaktion enligt samtalsanalysens metodologiska utgångspunkter och centrala begrepp. Det övergripande syftet är att studenten bekantar sig med hantverket att genomföra detaljnära analyser av naturligt förekommande samtal för att förstå det mänskliga samspelets natur.

Skriftbruk och litteracitet i ett mångfaldsperspektiv

Delkursen behandlar forskning om litteracitet och skriftbruk i olika samhälls- och utbildningskontexter, som präglas av kulturell och språklig mångfald. Olika teoretiska perspektiv på utveckling av litteracitet i mångkulturella kontexter tas upp och diskuteras. Såväl kritiskt didaktiska som etnografiska perspektiv på

mikrogenetisk nivå tas upp och diskuteras, där litteracitet ses som beroende av både individens identitetsutveckling och sociopolitiska makroprocesser. Delkursen ger metodiska redskap att granska skriftbruk i mångkulturella miljöer. Metoder och teoretiska begrepp hämtas från etnografisk skriftbruksforskning, sociosemiotik, sociokulturell teoribildning och systemisk funktionell lingvistik.

Skrivutveckling under skoltiden

Delkursen ger en översikt över senare års skrivteorier. Ett viktigt inslag utgör frågan om vilka konsekvenser dessa kan få för skrivundervisning. Vidare belyses hur främst elever i svenska skolmiljöer utvecklar sin skrivförmåga. Delkursens olika delmoment behandlas ur både ett första- och andraspråksperspektiv.

Språkförändring

Delkursen behandlar olika teorier om hur och varför språk förändras. Språkexterna förklaringsfaktorer som samhälleliga och sociala förhållanden, och språkinterna förändringsmekanismer som analogi och reanalys tas upp. Kurslitteraturen innehåller också fallstudier över förändringar på olika språkliga nivåer, genomförda utifrån olika teoretiska utgångspunkter.

Språk och kön

Delkursen syftar till att introducera det tvärvetenskapliga forskningsfältet språk och kön, som kan beskrivas som studiet av hur språket samspelar med könsordningen. Delkursen fokuserar framförallt svensk och relativt aktuell forskning. Delkursen ska dels ge en teoretisk bas och en översiktlig introduktion till teorier kring kön och genus, dels ta upp och behandla empirisk forskning med fokus på text.

Språkvård och språkpolitik

Delkursen behandlar kunskaper om språkvård och språkpolitik i svenskt, nordiskt och internationellt perspektiv. Delkursen ger studenten träning i att argumentera i språkriktighetsfrågor samt kritiskt värdera olika synsätt och argument inom språkvården.

Svenska i ett språktypologiskt perspektiv

Delkursen behandlar principer för språkjämförelse, typologisk variation mellan språk, språkliga universalier (särskilt i ett andraspråksperspektiv) samt belyser svenskans struktur i ett större typologiskt sammanhang. En mindre undersökning genomförs av ett utvalt område av ett obekant språk med hjälp av utfrågning av en infödd informant, varvid metoden för informantarbete och dess pedagogiska tillämpningsmöjligheter studeras.

Talspråksvariation

Delkursen behandlar variation i talad svenska i förhållande till talarnas sociala och geografiska bakgrund, ålder, kön, etnicitet m.m. Även talspråksvariation i danska och norska uppmärksammas. Tyngdpunkten ligger på dagens språksamhälle, men delkursen tar också upp språkförändring och historiska förhållanden. De teoretiska grunderna och de metodiska redskapen för språksociologisk forskning med variationslingvistisk inriktning är ett centralt inslag i delkursen.

Texter och samtal i arbetslivet

Delkursen introducerar aktuell forskning om texter och samtal i arbetslivet, såväl i företag som i myndigheter. Viktiga inslag i delkursen är den skriftliga och muntliga kommunikationens roll i olika delar av arbetslivet, liksom förändrade förutsättningar för kommunikationen i ett teknifierat, globaliserat och flerspråkigt samhälle. Bland annat presenteras kommunikationsetnografi och andra kvalitativa insamlings- och analysmetoder.

Ungas språk: språksociologiska perspektiv

Delkursen syftar till att i ett språksociologiskt perspektiv belysa språklig variation och språkvetenskapliga problem. Framför allt fokuseras ungdomars språk och kommunikationssituationer samt nya kommunikationsformer, men även traditionella texter och språksociologiska frågor är centrala. Betydelsen av sociala, ekonomiska och kulturella faktorer liksom gruppidentitetens betydelse för språkbruk och språklig variation diskuteras. Såväl nordiska som internationella språksituationer aktualiseras.

Vetenskaplig text

Delkursen behandlar vetenskaplig text ur olika aspekter. Efter delkursens slut ska studenten dels kunna redogöra för och diskutera den vetenskapliga textens funktioner och utmärkande drag inom olika genrer, discipliner, språkområden och tidsperioder, dels kunna tillämpa ett urval av de metoder för analys av vetenskaplig text som behandlas i kurslitteraturen.

Valfri delkurs

En relevant delkurs ur institutionens övriga kursutbud, t.ex. historisk inriktning, eller ur kursutbudet vid en annan institution/annat lärosäte kan väljas. En nordisk sommarkurs i språk och litteratur i Nordiska

ministerrådets regi kan tillgodoräknas som en delkurs om 7,5 hp. I vissa fall kan komplettering krävas. Valet av valfri delkurs görs i samråd med studievägledaren och kursansvarig. Endast en valfri delkurs kan ingå i kursen. I samtliga fall krävs ansökan om tillgodoräknande.

Förväntade studieresultat

För godkänt resultat på det självständiga arbetet ska studenten kunna dokumentera

- genomföra en språkvetenskaplig undersökning
- presentera undersökningen enligt aktuella normer för vetenskaplig text
- granska och diskutera kvalitet i språkvetenskapliga undersökningar.

För godkänt resultat på de valbara delkurserna ska studenten kunna:

- urskilja och resonera kritiskt kring för forskningsområdet relevanta frågor med förankring i relevant litteratur
- redogöra för forskningsområdets centrala teorier och resultat
- använda forskningsområdets centrala begrepp och tillämpa dem på förelagt material
- dokumentera insikt om språkvetenskaplig kunskaps roll i samhället och hur den kan användas i ett vidare sammanhang.

Undervisning

I delkurs 1, Självständigt arbete, ges undervisning i form av tvärseminarier samt projektseminarier med handledning i grupp och/eller individuell handledning. Närvaro på undervisningen är obligatorisk (minst 80 %). Undervisning i övriga delkurser ges i form av föreläsningar och seminarier. Närvaron är obligatorisk i delkurserna Andraspråkssamtal, Provkonstruktion och bedömning av språkfärdighet och Interskandinavisk kommunikation. Närvaron är obligatorisk på redovisningsseminarier i delkursen Skrivutveckling under skoltiden. Om det finns särskilda skäl kan examinator efter samråd med ansvarig lärare medge befrielse från skyldighet att delta i viss obligatorisk närvaro.

Kunskapskontroll och examination

a. Examination för delkursen Självständigt arbete sker genom författande, diskussion och försvar av en uppsats samt genom en oppositionsuppgift.

Delkurserna Andraspråkssamtal och Interskandinavisk kommunikation examineras genom hemtentamen. Delkurserna Provkonstruktion och bedömning av språkfärdighet och Skrivutveckling under skoltiden examineras genom inlämningsuppgifter och muntlig redovisning. Om särskilda skäl föreligger kan examinator medge skriftlig redovisning i stället för muntlig. Delkursen Lexikologi och korpuslingvistik examineras genom salstentamen. Delkursen Språkförändring examineras med muntlig tentamen. Övriga delkurser examineras löpande genom inlämningsuppgifter under delkursernas gång.

b. Betygssättning sker enligt en sjugradig målrelaterad betygsskala:

- A = Utmärkt
- B = Mycket bra
- C = Bra
- D = Tillfredsställande
- E = Tillräckligt
- Fx = Otillräckligt
- F = Helt otillräckligt

c. De skriftliga betygskriterierna meddelas studenterna vid kursstart.

d. För godkänt slutbetyg på kursen krävs lägst betyget E på delkurserna samt uppfyllt närvarokrav. Som slutbetyg på hela kursen sätts ett medelvärde av delkursernas betyg i förhållande till poängtalet. Ger detta medelvärde inte utslag, väger betyget på det självständiga arbetet tyngre.

För godkänt resultat på delkurserna krävs att skriftliga uppgifter inklusive uppsats, sals- och hemtentamen samt inlämningsuppgifter har en tydligt urskiljbar disposition och är formulerade enligt grundläggande språkliga normer för svensk sakprosa och språkriktighet samt att närvarokrav har uppfyllts. Hemtentamen och inlämningsuppgifter som lämnas in för sent bedöms ej. Studenter hänvisas till omtentamen.

e. Studerande som fått lägst betyget E får inte genomgå förnyad examination för högre betyg. Studerande som fått betyget F eller Fx två gånger i rad av en och samma examinator har rätt att få en annan examinator utsedd vid nästkommande examinationstillfälle, om inte särskilda skäl talar emot det. Framställan härom ska göras till institutionsstyrelsen. Normalt erbjuds två examinationstillfällen per termin under de terminer delkurserna ges med undervisning. I delkurser med löpande examination som ordinarie examinationsform kan omprov

vara i form av salstentamen.

f. Komplettering av inlämningsuppgifter, sals- och hemtentamen till betyget E medges i de valbara delkurserna om studenten ligger nära gränsen för godkänt. Kompletteringen ska lämnas in inom femton arbetsdagar efter att kompletteringsbehov har meddelats av examinator. Komplettering av det självständiga arbetet kan medges om studenten ligger nära gränsen för godkänt. Kompletteringen ska lämnas in inom femton arbetsdagar efter att kompletteringsbehov har meddelats av examinator. Vid godkänd komplettering av brister av förståelsekaraktär används betyg E. Vid godkänd komplettering av enklare formaliafel används betyg A-E.

g. Studenter som påbörjar arbetet med det självständiga arbetet och deltar i projektseminarierna enligt fastlagd planering har rätt till sammanlagt 2 kontakttimmar för kortare kontakter utöver grupphandledning som sker i seminarieform. Studenter har inte rätt till handledning utanför terminstid. Om handledning av det självständiga arbetet bedrivs individuellt utses handledare av studierektor. Studenten har då rätt till sammanlagt 4 kontakttimmar, varav 3 tillfällen om vardera högst en timme, och ytterligare sammanlagt en timme för kortare kontakter med handledaren i form av e-brev med enstaka frågor etc. Handledaren har rätt att avbryta handledningen när handledningstiden är förbrukad.

h. Vid betygssättning av det självständiga arbetet (uppsatsen) används som bedömningsgrunder i vad mån

- en systematisk språkvetenskaplig metod tillämpas konsekvent och i stort sett riktigt
- syfte, metod och slutsatser stämmer överens
- slutsatser presenteras och diskuteras utifrån de empiriska resultaten
- den egna undersökningens metod och resultat diskuteras på ett kritiskt sätt
- ny kunskap tillförs ämnesområdet

Vidare ska undersökningen presenteras enligt aktuella normer för vetenskaplig text, och studenten ska genomföra en opposition där en annan uppsats värderas och diskuteras samt delta i diskussionen om den egna uppsatsen.

i. Byte av handledare kan ske vid särskilda omständigheter. Begäran om ett sådant byte, med motivering, ska alltid göras hos institutionsstyrelsen.

j. Student som under det aktuella kurstillfället inte blir klar i tid med ett påbörjat självständigt arbete har inte rätt till mer handledartid utöver vad som anges under punkt g. Studenten har dock alltid rätt att få sitt självständiga arbete bedömt vid ett senare examinationstillfälle. Om studenten inte kommit så långt i sitt uppsatsarbete att uppsatsen kan slutföras med begränsad handledning, kan studenten anhålla hos institutionsstyrelsen om att börja om i ett nytt uppsatsprojekt en annan termin. Projektbyte med rätt till tillhörande handledningstid kan endast beviljas en gång och endast i mån av plats.

Övergångsbestämmelser

När kursen inte längre ges eller kursinnehållet väsentligen ändrats, har studenten rätt att en gång per termin under en treterminsperiod examineras enligt denna kursplan. Dock gäller fortfarande begränsningarna enligt punkt e ovan.

Begränsningar

Kursen får inte tillgodoräknas i examen samtidigt med sådan inom eller utom landet genomgången och godkänd kurs, vars innehåll helt eller delvis överensstämmer med innehållet i kursen.

Kurslitteratur

För aktuell kurslitteratur hänvisas till institutionens webbplats www.nordiska.su.se/utbildning. Aktuell litteraturlista finns tillgänglig senast en månad före kursstart.